

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

✎ Vabilo k naročbi. ✎

Z današnjim listom dopolni „Cerkveni Glasbenik“ svoj 14. letnik. Prav radi bi začeli prihodnje leto s 15. tečajem. — Ker je že listom navada koncem leta vabiti k naročbi, držimo se tudi mi te navade, a najrajši bi napisali mesto vabila: „tožba in prošnja“. „Tožba“ zato, ker se število naročnikov - plačevalcev, pa tudi sotrudnikov, leto za letom krči in vredništvu ne narašča le delo, ampak tudi občutljivi stroški, kajti primankljeja je vedno več. Nемеc pravi: „In Geldsachen hört die Gemüthlichkeit auf“; in prav zato bila nas je trdna volja, trudu in zgubi se izogniti; le nada, da naša „prošnja“ zdaj ne bode neuslišana ostala, nas je nagnila sv. Luk. 5, 5. še enkrat poprijeti se dela. Prosimo torej, milo prosimo, naj se naši prijatelji gledé na važnost cerkvene glasbe, naročé v obilnejšem številu na C. Gl. ter naj pridobijo novih naročnikov. Prosimo pa tudi, naj bi gg. sprejemniki lista doposlali zaostalo naročnino, da bode mogoče tiskovne stroške poplačati. — Veže nas še dolžnost, da prisrčno zahvalimo č. gg. stalne naročnike in dopisovalce, o katerih smo prepričani, da C. Gl.-u zvesti ostanejo.

Cena „Cerkvenega Glasbenika“ ostane še vedno ista, namreč: Za vse leto 2 gl.; udje Cecil. društva ljubljanskega in cerkve ljubljanske škofije ga dobivajo za 1 gl. 50 kr. — Naročnina naj se pošlje:

Vredništvu „Cerkvenega Glasbenika“,

Poljske ulice, št. 10 v Ljubljani.

XIII. občno zborovanje nemškega „Cecilijinega društva“ v Gradci.

(Konec.)

V sredo je bilo treba zopet zgodaj vstati, ako si hotel slišati slovesno koralno mašo, ki so jo bogoslovci kn. šk. semenišča. ob 1/2 7. uri v stolnici peli. Način popevanja je bil blizo tak, kakor oni stolnega zbora, tako, da ni nič posebnega omeniti. Bogoslovci imajo dobre in lepo izvežbane glasove.

Or 9. uri bil je Requiem za ranjke društvenike v cerkvi presv. Srca Jezusovega. Tu se je pela Mitterer-jeva maša s spremljevanjem posavn. Govorilo se je, da so nameravali peti ta Requiem z orglami in posavnami, a da je v Gradci navzoči skladatelj temu oporekal ter zahteval, da morajo orgle molčati. In bržkone bilo je to pravo; kajti posavne so se jako zmerno rabile, tako da je petje prevladalo in se je skladba v svoji krasoti pokazala; orgle bi jo bile zatemnile. Ni mi treba povedeti, da je pevski zbor pomen teksta dobro tolmačil in skladbo po namenu skladatelja izvršil. Petje prevz. g. pontifikanta, knezoškofa dr. Jakoba Missia, je bilo, kakor vselej, vzorno.

2. Zborovanje društvenikov ob 11. uri izteklo se je enako gladko, kakor prvo. Mesto odsotnega društvenega blagajnika, g. Paveleka poročal je g. glasbeni vodja Adolf Doppler, da ima društvena blagajnica od zadnjega računa 3064 mark čistega dobička ter da šteje premoženja danes 15.627 mark; zato je izrekel občni zbor blagajniku svojo zahvalo.

Predsednik g. Schmidt potem naznanja, da je odbor sklenil, pravila sestaviti v latinskem jeziku; dalje da škofije, katere že imajo dobra pravila, ki ne nasprotujejo normalnim pravilom ista lahko pridržé. Ta nova normalna pravila naj bodejo le nekaki vzorec, po katerem se je treba gledé pravil ravnati.

G. Mühlberger iz Moravskega vpraša, v katerem jeziku naj bi občevala nenemška Cec. društva z nemškim?

G. Langer meni, da nikdo ne bode zoperval, ako člani drugojezičnih dežel s predsednikom v latinščini občujejo. Ta predlog je bil s pohvalo sprejet, zlasti ko mu je predsednik radostno pritrdil, obetajoč, da bo de na latinske dopise tudi latinsko odgovarjal. S tem sklepom uničilo se je sumničenje, češ, da dosedanje nemško Cec. društvo hoče društva drugih dežel ponemčiti. In ker so po novih pravilih društveni predsedniki vsih škofij odborniki občnega Cec. društva, morajo izginiti vsi pomisliki gledé narodnosti.

Vrhovni predsednik dr. Schmidt zahvali navzoče na njihovi vstrajnosti in ljubezni do svete reči, cerkvene glasbe, in živo jim priporoča naslednje imenitne knjige: Dr. Haberl-a „*Magister choralis*“ (10. natis). Piel-ovo „*Harmonielehre*“ (2. natis). Mih. Haller-ja monumentalno delo „*Compositionslehre*“ in Krutschek-ovo „*Die Kirchenmusik nach dem Willen der Kirche*“ (3. natis). Po takih spisih in delih bode se naše glasbeno življenje povzdignilo Bogu na čast in našim naporom v zadoščenje. — Zborovaja bilo je konec.

Oh 4. uri popoldne bilo je zadnje glasbeno predavanje v cerkvi presv. srca Jezusovega. Že davno prej bila je prostorna cerkev poslušalcev

polna, kar kaže, da se je prebivalstvo čedalje bolj za cecilijansko petje zanimalo. Točke tega popoludneva so bile vzete iz binkoštna dobe in prva med njimi binkoštna sekvenca „*Veni sancte Spiritus*“ s spremljevanjem orgel. Pela se je jako dobro, le škoda, da je bila previsoko transponovana, kar se je pri moških glasovih nekoliko poznalo. *Orlanda Lassa* 6 glasni „*Confirma hoc Deus*“ donela je mogočno, kar o *Gallus-ovi* „*In nomine Jesu*“ ne morem reči, kajti prvim tenorom poznal se je močan pritisk. Sploh moram reči, da z nobeno skladbo gledé izvršitve nisem bil tako malo zadovoljen, kakor s to *Gallus-ovo*. Sledila ji je kot medigra na orglah *Es-dur-fuga* iz 2. zvezka „des wohltemperierten Klaviers“ — zopet prepočasno. Potem je zbor prav dobro pel *Schmidt-ovo* pobožno „*Ave verum corpus*“; konec pa je *Bruckner-a* „*Ave Maria*“. Dasi tudi „libretto“ imenuje skladatelja enega izmed prvakov na orglah in poleg *Brahms-a* najiminitnejšega simfonika sedanjega časa in je ta „*Ave Maria*“ dobra in umetna skladba, vendar so bili slabo pogođili, da so jo vsprejeli v spored, ker se slabo vjema s prejšnjimi in je za cerkev prenemirna in premoderna. Pevcem pa vsa čast in hvala. Po blagoslovu s sv. Rešnjim Telesom zapel se je „*Te Deum laudamus*“ — latinski, „ljudstvo“ pa nadaljevalo „*Grosser Gott, wir loben dich!*“ — nemški. Nočem preiskavati, je-li to liturgično dovoljeno; vsekako se je precenilo narodno petje, In kakošno je bilo to petje? Slabo je bilo, polno različnosti; ta je pel tako, drugi drugače. Poleg mene n. pr. krožil je priprost mož svojo melodijo z vsemi mogočimi okraski, ki niso nikjer postavljeni; sploh tudi o navdušenosti ni bilo sledú. Pel se je potem verzikelj in oracije zopet latinsko; — žal, da se je sicer lepa slovesnost v cerkvi zaključila s tako disonanco.

Ob 6. uri vršilo se je v prostorni *Stefanijini* dvorani v navzočnosti treh prevzv. gg. škofov in drugih odličnjakov slavnostno zborovanje. *Gosp. dr. Zechner* je najprej na mogočnih orglah igral nek koralni preludij *Bach-ov*; škoda da ga ni do konca izpeljal; potem je bral vrhovni predsednik pismo ministra *Gautsch-a*, katero je pričalo o njegovi naklonjenosti cecilijanskim naporom. Pomožni škof *solnograški*, vis. čast. g. dr. *Katschthaler* pa je imel v vsakem oziru izvrsten govor, s katerim je navduševal navzoče k delu in vztrajanju za cerkveno glasbo. Škoda, da ne moremo vsega govora podati svojim bralcem; le toliko rečemo, da je napravil globok vtis. — Konci je govoril še stolni organist, g. *A. Seidler*, kot slavnostni govornik, o izgojevalni vrednosti glasbe v službi sv. cerkve, in pripoznati se mora, da je svojo nalogo z odliko rešil.

S tem je bilo dela konec in sta počitek in razvedrilo prišla do svoje pravice, kar se je tudi zgodilo v prepolnih *Aninih* prostorih pri slavnostnem banketu. Pri napitnici na sv. očeta *Leona XIII.* ki jo je napravil vrhovni predsednik g. *Schmidt*, pelo je vse zbrano občinstvo papeževo himno jako navdušeno. Prebral se je telegram kardinala *Rampolla*, po kojem sv. Oče vsem v *Gradci* zbranim cecilijancem radostnega srea pošljejo svoj apostolski blagoslov. *Dr. Haberl* je napil presvitlemu cesarju, *Fran Josipu*, na kar so gostje zapeli cesarsko himno. *G. Ahle* je napival prevzv. gg. škofom, g. *Langer* starešinstvu mesta graškega; župan,

ves zavzet za pravo cerkveno glasbo, cecilijinemu društvu; g. prošt Mitterer stolnemu kapelniku graškemu in njegovemu zboru; g. Kuhn pa pripravljavnemu odboru.

Ako se konečno še enkrat ozremo na vse delovanje stolniškega zboru graškega, čutimo se dolžne, preč. g. kapelniku še enkrat izreči najtoplejšo zahvalo in prisrčno čestitko; kajti veliko sta storila oba, zbor in njegov vodja. — Dnevi občnega zboru so minuli. Razun glasbenih užitkov imamo kot glavni uspeh zabilježiti to, da so se sprejela nova pravila, katera z novim imenom društva bodo gotovo veliko dobrega učinila. In prav ta vesela nada, ta novo utrjena cecilijanska zavest je graškega zborovanja posledek, ki se mora visoko ceniti zlasti gledé avstrijskih nenemskih dežel, katere se bodo sedaj brez vsacega pomisleka lahko zedinile z občnim cecilijinim društvom. Daj Bog, da se tudi naše ljubljansko cecil. društvo, ki ga je rodil prvi občni zbor v Gradci l. 1876, ukrepi po drugem zboru l. 1891!

Govor preč. P. Hugolina o blagoslavljenji novih orgelj v uršulinski cerkvi v Ljubljani 25. oktobra 1891.

„Vse, kar sópe, hvali Gospoda“.
Ps. 150, 5.

Dva vzroka sta, da se danes v tej prelepi cerkvi vrši tako veličastna slavnost. V sredo je obhajala sv. Cerkev spomin sv. Uršule in njenih tovaršic, slavnost pa se pri nas navadno prenese na nedeljo. Ustanovnica uršulinskega reda je sicer sv. Angela, vendar Angela zavoljo velike ponižnosti ni hotela, da bi od nje ustanovljeni red nosil njeno ime, marveč ga je postavila pod posebno varstvo sv. Uršule, patrone ženske izreje, in ga imenovala uršulinski red. Sedaj vemo, da je današnji dan zelo važen za ta samostan in to cerkev. — Tej slavnosti se je danes pridružila še druga nenavadna slavnost. Vam vsem je znano, da stare nunske orgle za to cerkev in za fukajšnje petje nikakor niso več zadostovale. Zares je bilo potreba novih orgelj. Delo se je pred letom izročilo domačemu umetniku v pravem pomenu besede, g. Francu Gorsiču, ki se je prav vestno lotil dela in ga srečno tudi dokončal. — Danes stojé orglje pred vami in prvokrat imajo poveličevati božjo službo. Toda vsaka stvar, ki se ima rabiti pri očitni službi božji, mora biti prej posvečena ali blagoslovljena. To blagoslovljenje se je ravnokar godilo po našem ljubljenem vikšem pastirju, prevzvišenem knezu in škofu, katerim velja naša najponižniša hvala za visoko milost, da so sami blagovolili blagosloviti nove orgle, in hočejo današnjo slavnost poveličati s pontifikalno mašo.

Jaz pa vam želim v svojem govoru kratko razložiti nekoliko zgodovine orgelj, potem pa njihovo rabo pri liturgični službi božji, iz vsega pa k sklepu posneti nekoliko nravnih naukov za keršč. življenje.

I.

Ako se ozremo na novo-blagoslovljene orgle, zagledamo vrhu njih patrono cerkvene glasbe, sv. devico in mučenico Cecilijo. Sv. Cecilija se

navadno slika z malimi orglami v rokah, ali sedeč in pevajoč pri orglah. Ta podoba ima zgolj simboličen pomen. Cecilija, ki je po volji svojih starišev Valerijanu dala rokó, pri ženitovanski slavnosti ni marala za šumečo godbo, ki zaziblja in opoji človeške čute, marveč v njenem srcu je ta dan zadonel vzvišen spév, ki se je glasil: „O Gospod, ne pripusti, da bi bila osramotena!“ Znano je, da je Bog obvaroval njeno devištvo ter svojega angelja poslal v njeno obrambo; in Cecilija, kakor njen ženin Valerijan, sta obá kmalu po teh dneh umrla mučeniške smrti. V spomin tega nje-nega deviškega speva jo je sv. Cerkev izvolila patrono cerkvene glasbe in slikarji ji podajajo v rokó godbeni stroj, ki mnogo stoletij že služi pri očitni službi božji in se je v kat. Cerkvi že popolnoma vdomačil. Ker so orgle največji godbeni stroj in je njihov glas posebno krepak in veličasten, zatorej se imenujejo po vsej pravici „kraljica vseh godbenih inštrumentov“.

Jako zanimivo je preiskavati zgodovino orgel. Težko je določiti, kdaj da so pričeli staviti orgle. Orgle posnemajo glas drugih strojev, n. pr. pozavne, flavte, rogov, celo človeški glas skušajo posnemati, torej prej so ljudje izumili razne piščali, potem šele so jih sestavili v orgle. Sv. Pismo govori o Lamehovem sinu Jubalu, da od njega se izhajajo vsi piskači in gosljači. Gotovo se sme toraj že Jubal prištevati tistim možem, ki so vsak po svoje pripomogli k iznajdbi orgel. Mitologija pravi, da je paganski bog (malik) Pan iznašel nekake orglice, ki so se imenovale syrinx, fistula Panis, ali pastirska pišalka. Te orglice so imele sedmere piščalke razne dolžine, ki so bile z voskom ena k drugi prilepljene. Polagoma so večo versto piščalk postavili na malo, votlo, leseno omarico; in ker človeška sapa ni več zadostovala, vporabili so méh. Piščali, ki naj bi molčale, zatisnili so s persti a ker persti kmalu niso več zadostovali, izumili so ventile, ki so sapi prihod zapirali ali odpirali. Dvigalniki, ki so ventile dvigali, nadomestovali so današnje tipke, in tako imamo celo bistvo orgelj, ktero je bilo treba le zboljšati in spopolniti. (Dalje prih.)

Cerkvene določbe gledé sv. maše.

Vis. čast. g. škof Basel-ski, dr. Haas, je vprašal dr. Müller-ja, vodje „Schola Gregoriana“ za svét o cerkv.-glasbenih pravilih za svojo škofijo; dr. Müller pa je prosil prefekta sv. obredov kardinala Gaetana Aloisi Masella, naj mu odgovori na naslednja vprašanja, kar se je zgodilo meseca junija t. l.

1. Vprašanje: Je-li zapovedano spremenljive pesmi (introitus, graduale, offertorium, communio) pri slovesni maši polglasno (a mezza voce) recitovati, če pevski zbor le ordinarium póje (ozir. peti zna)?

Odgovor: Affirmative, t. j. spremenljive pesmi se pri slovesni maši ne smejo izpustiti, ampak morajo se peti ali vsaj polglasno recitovati.

2. Vprašanje: Oprosti-li prevelika daljina pevskega zbora (oziroma odra za orgle in pevce) od velikega altarja ali neznanje latinskega jezika pevce, spremenljive pesmi peti ali recitovati?

Odgovor: Negative, t. j. imenovani vzroki ne veljajo, da bi se spremenljive pesmi ne pele.

3. Vprašanje: Se-li mora recitovanje spremenljivih pesmi takim glasom goditi, da je razumljivo tudi zunaj pevskega odra?

Odgovor: Affirmative, t. j. recitovati se mora s takim glasom, da se sliši po cerkvi.

4. Vprašanje: Se-li smejo zaradi neznanosti (pevcev) koralnega petja spremenljive pesmi izpustiti?

Odgovor: Negative, t. j. ali po predpisih peti (oziroma recitovati), kakor je vsaki dan v direktoriji zaznamovano, ali pa zadovoliti se s tiho mašo — slovesna maša z izpuščanjem se ne sme peti.

5. Vprašanje: Se-li smé dovoljenje, krajšati sekvenco „*Dies irae*“, raztegniti tudi na druge sekvence: *Stabat mater*, *Lauda Sion* i. dr.

Odgovor: Negative, t. j. vse se mora peti (oziroma recitovati).

D o p i s i.

Iz Škofje Loke. Pri nas smo god sv. Cecilije prav dostojno obhajali. V uršulinski cerkvi v kateri se cerkveno petje lepo goji, je bila pridiga „o petji sploh in o cerkvenem petji in njegovem vplivu na srca vernikov posebej“. Taki govori so ljudstvu gotovo koristni ter pospešujejo cecilijansko idejo, kajti opozarja se na lepoto liturgičnega petja ter sliši, da pri slovesnih sv. mašah se po cerkvenih določilih mora peti in ne drugače.

Posebno pa smo sv. Cecilijo počastili v kapucinski cerkvi; peli smo pod vodstvom vnetega svojega organista sledeče: Jos. Bill (?) „Tantum ergo“ zjutraj v F, popoldne v G. — Koralno Introitus „Loquebar“ in Communio „Confundantur“. — Zangl „Papst-Leo-Messe“ op. 79. — Luk. Wendler Graduale „Audi Filia“. — Offertorium Ign. Hladnik „Afferentur“ Glasb. X. let. št. 4. — K sklepu sv. maše: Janko Hafner „sv. Cecilija“. — nič.

Iz Maribora. „Anglež, pravi nek dnevnik, neče razumeti, da bi tudi sv. Cecilija se slabo opevala“, Mariborčan pa lahko razume; kajti v Mariboru je mlademu društvu cecilijinemu životvorni duh zadremal in raznašala je po mestu slabo petje v stolnici prislovica — da izvzamem pohvalno gg. bogoslovce, ki uže več let v svojej cerkvi (sv. Alojzija) pridno pevajo cerkveno. Prišel je še o pravem času vrli g. Ljudevit Hudovernik in rekši: „Ista publica fatis curanda relinguamus“ posvetil je svoje zdatne zlasti muzikalične zmožnosti preustrojitvi cerkvenega petja tukajšnjega. Boril se je s protivniki, poučeval v petji praktično in teorijo po 10 ur na teden, mučil se je neutrudno ne za plačilo nego večkrat na svoje stroške in vajam žrtvoval ure, katere je zahteval počitek. Zato pa stoji danes na čelu velikega izvežbanega zbora. Slava mu! Tesno se oklepa svojega pevovodje blizu 70 pevcev in pevk, kaj navdušenih za glasbene umotvore, katerih se učé, in dečki in deklice se že veselijo, da bodo skoro, ker so že pripravljene, peli pri vsakdanji sv. maši z blagoslovom v stolnici; samo orglavca še ni, ki bi pravilno znal je spremljevati. Omenjeni zbor je prvokrat nastopil o veljkinoči t. l. in potem pel samo o večih slovesnostih; da ne pozabim v Marijinem imenu in našem izreči srčno zahvalo vrlim gospeim in gospodičnam, ki so meseca majnika vsak dan z iznenadno lepimi glasovi prepevale Nikel-nove pesmi, kraljici nebeški v dar in tako vabile nas k šmarnicam, zahvalo tudi g. pevovodji, ki je ono blaženo misel sprožil in sam dovršil. Ni se toraj čuditi, če strokovnjaki, odličniki prihajajo v cerkev priznavat umetnost, ocenjevat vrednost, občudovat lepoto cecilijanskih skladb. Da, ljudje ti na ulici govorijo: pojdimo poslušat petje v cerkev.

Naj še rečem, da se Cecilijin god nikdar ni tako dostojno obhajal pri nas kakor letos. Pevovodja sam je spregovoril in dokazuje potrebo Bogu všečega petja v cerkvi zahteval je pred mnogobrojnim skupaj steklim občinstvom sešodno koral „canticum novum“ ki ni v

19stoletih ostareli, ker je božji. G. govornik jo potem pri slovesni sv. maši dirigiral svoj zbor, ki je kakor vsikdar eksaktno pel mašo Witt-ovo: opus 12 (sv. Luciji v čast) s čveteroglasnim trobentnim spremljanjem. Kdo bi si mislil, da so trombe tako veličastne, če se nežno-čutno prislanjajo pevčevim glasom! Ko so na Cecilijino vsi pevci in pevke zapeli koral kakor eden, to ti je bila moč, ki v pobožnosti razgane srce. Vloga: „*Pertice gressus meos*“ je pač res — slišali smo jo tedaj — ena izmed najlepših Witt-ovih. Spremljal je mašo konservatorist in koralist Wagner. Častiti moramo Boga in kako? Načina nas uči sv. kat. cerkev. Ona prepoveduje svetne, nečimerne napeve pri bogoslužji. Kdor toraj v svojej cerkvi pusti peti, kar se poje, orglati, kar se orgla, z neubogljivostjo časti Boga. *D. A. M.*

Križem sveta. Ker C. Gl. prinaša marsikatero nanimive opazke o stanju cerkvene glasbe v deželah, skozi katere so letos cecilijanci potovali, se usojam tudi jaz sporočiti, kar sem o letošnjih šolskih počitnicah po Dalmaciji v tem obziru skusil.

Dalmacija je ena izmed najmenitnejših slovanskih dežel v zgodovinskem, narodopisnem, zemljepisnem in umetniškem obziru, najmanj pa gledé cerkvene glasbe. Smelo smem trditi, da so izmed vseh narodov, kateri so vladali v krševiti Dalmaciji, največe kulturne sledove zapustili Rimljani in Benečani. Sijajna, plodonska i ponosna je bila doba rimljanska in benečanska, kakor kažejo brezštevilni in dragoceni zgodovinski spomeniki, nahajajoči se po celem obrežju dalmatinskem. A tujei vladalci, ki so urili podjarmljene Slovence, so propali in njih dedščino so podedovali čili in bistri Hrvatje in Srbje, ki so pred leti razvili slovansko zastavo na obalah morja adrijanskega. A s to dedščino so prevzeli tudi napake svojih nekdanjih gospodarjev. Znano je, da italijanska pobožnost in italijanska cerkvena glasba (novejša) nista kaj prida, da, zadnja celo v popolnem propadu. Ni čuda tedaj, da pri današnjih Dalmatincih, vsaj na obrežju stanujočih, nisem našel tiste pobožnosti in tistega ljudskega cerkvenega petja, s katerim se tako odlikuje slovenski narod. Pri petih mašah je samo koral v navadi, večglasnega umetnega petja nisem imel prilike slišati. Ako bi se koral pel razumno, oziraje se na besede in kontekst, na ritem, akcent, modulacijo glasov, sploh ako bi se koral pel pravilno in pobožno, bi bilo tako petje pač najlepša cerkvena glasba; a takošen koral, kakoršen se poje dandanes po Italiji in konsekvntno po Istriji in Dalmaciji — ne bode nobenega ogrel in povzdignil. Zadostuje seveda cerkvenim pravilom, ker se navadno poje vsaj to, kar je predpisano. A to pri cerkveni glasbi ni dovolj, ker ona služi Bogu v čast in vernikom v spodbudo. Po dalmatinskih mestih so kapituli, kateri pri petih mašah pojó. A tu vam pojo vse vprek staro in mlado, dobri in slabi glasovi, brez vodje ali vodstva sploh, brez skupne in čiste intonacije, brez navadnega *crescenda* in *decrescenda*, izraza in vzleta, brez skupnega izvršetka.

Na tak način ne morejo nikdar glasovi zlitii se v lepo celoto, petje postane le mešanica nepravilnih glasov in — kričanje. V zadrski in spljetski stolni cerkvi se je koral pel nekaj boljše, pa po onem slaboglasnem italijanskem sistemu. Da bi gospodje študirali Haberlovo ali heuronsko metodo, nisem nikjer zapazil. — V Makarski sem bil ravno neko nedeljo, ko so imeli v stolni cerkvi peto mašo in po maši procesijo. Pel se je kakor navadno koral in sicer v presbiteriji od navzočega duhovenstva, pa ne vprašajte kako! Med prenehlejši so igralle orglje a ravno v nasprotnem duhu: bilo je slišati mazurke, marše, sentimentalne melodije iz oper itd. Ko sem pozneje svojo nevoljo proti nekemu duhovniku zaradi tega bil izrazil, mi odgovori: „Kaj hočete! Organist, rodom Čeh, je bil v začetku začel igrati cerkveno kakor je na Češkem v navadi, a ljudje temu nenavajeni so jeli godrnjati in nazadnje se je udal — stari razvadi in od tačas igra — italijanski“ (t. j. škandolozno). Sekvenco, *Stabat mater*, ki se je oni dan pela zaradi praznika 7 žalosti M. D. je organist spremljeval — a zopet moderno in ne v starih tonovskih načinih, tako da je še ta lepi koralni napev pokvaril. — Po maši je bila procesija, a pri celi procesiji je bilo kakih 30 ljudi (sè škofom in kapitulom vred) navzočih! Tužna vam majka! V Spljetu pa je narod pobožnejši. — Drugo nedeljo sem bil v probujenem Šibeniku. Podam se v minoritsko cerkev k blagoslovu. Ljudstva malo — kakor navadno po italijanskih in dalmatinskih cerkvah. Ko pri stranskem altarju, kjer je bilo hranjeno Najsvetejše, sveče prižgo in prišlega duhovna oblečejo, začne nekdo na orgle žlobudrati. Duhovnik izpostavi S. R. T.; Tedaj zaslišim neko možko kričanje na koru, vmes pa dirindaj orgelj, takó da so se mi zdeli oni možki glasovi, kakor uboge verne duše v vica, vijoče se skozi plamen. Razposajenemu organistu, ki je petje motil in

razdiral, bi bil najraje dal zasuženo klofuto! Petje bi bilo vsaj dostojno in cerkveno. Za to pesnijo začne duhovnik moliti neke molitve in vmes očenaše — vse hrvatski. Po molitvi začujem zopet slično petje (najbrž v čast sv. R. T.), prepleteno z vratolomnimi skoki in beg-polnih orgelj in blagoslov. To je bil en vzgled ljudskega petja v Dalmaciji običajnega. Kako je drugod ne vem. Veselilo bi me, ako je boljše. Sicer sem na nekaterih krajih našel cerkev in službo božjo zelo, zelo zanemarjeno.

Ako hočejo biti dalmatinski Slovani pravi katoliški Slovani, naj vržejo slaba svojstva, katera so od Italijanov prejeli, čez krov v morje in naj se gledé glasbe pridružijo Čehom Poljakom in Slovencem. Naj osnujejo cecilijansko društvo, naj ustanovijo pri stolnicah vzorne pevске kore, ki bi koral pravilno peli; na podlagi preastrojenega korala naj se potem zida dalje in vpelje (vsaj pri stolnicah) figuralno petje v Palestrininem slogu. S tem bi se olepšala in povzdignila služba božja in vzbudila resnično pobožnost Bogu v čast in narodu v rast.

Dr. France Sedej.

Razne reči.

Oklic in prošnja do čč. gg. cerkvenih skladateljev. Mednarodne glasbene (in gledališke) razstave na Dunaji l. 1892 udeležilo se bode tudi „Cecilijino društvo v Ljubljani“. Z razpostavljenimi predmeti bode ono pokazalo, koliko da je pri nas vplivalo na razvoj cerkvene glasbe od l. 1877, ko se je društvo ustanovilo. Zato uljudno prosimo vse one čč. gg. skladatelje, kateri so zlagali za cerkev v cecilijanskem smislu in so svoje proizvode dali tiskati: naj vsaj do 23. decembra t. l. blagovoljlo naznaniti vredništvu „Cerkv. Glasbenika“, ali jih je volja s „Cecil. društvom“ vred razložiti svoje „opus-e“. Ob enem naj natanko objavijo naslov dotičnih predmetov; ob času pa, ki ga bodedo pozneje naznanili, naj pošljejo objavljene predmete „Cecil. društvu“, ki jih bode vrejene postalo na Dunaj v razstavo. Nadejamo se, da se nam ne bode treba sramovati.

— Za katoliški kongres v Mehliniji 8. — 12. sept. postavljene se bile med drugimi za razgovor naslednje teze, tikajoče se cerkvene glasbe: 1.) Cerkvena glasba in njena pravila. (kanonik Durež); 2.) številcarska metoda in njena korist (kanonik Michiels); 3.) ritem gregorijanskega petja (Janssens); 4.) glasbena vzgoja v kolegijih, semeniščih t. dr. (abbé Lesson); 5.) sredstva, s katerimi naj bi se po časnikih pospeševala dobra cerkv. glasba (abbé Sologes); predstava Tinel-ovega oratorija „sv. Frančišek“. — Kako daleč smo še zdej!!

— V Milanu je bil 10. — 12. nov. kongres za cerkv. glasbo; pele so se v cerkvi sv. Antona vse tri dni maše v cerkvenem slogu pod vodstvom stolnega kapelnika Galignano.

— Rob. Bosch v Stuttgart-u je izumel zboljšan pisalni stroj za note, ki se dá lahko z vsakim glasovim zvezati. Na elektro-tehnični razstavi v Frankfurtu n. M. pa je oči in ušesa nase vlekel „elektrophon“ t. j. električni glasovir, ki ga je izumel dr. Eisenmann v Berlinu. Na tem elektrofonu trajaja glasovi kolikor časa se želimo slišati, tako da se glasbeni učinek bliža onemu orgel.

Oglasnik.

Decem „Tantum ergo“ IV. voc. in aequal. auctore P. Ang. Hribar. Založil R. Milic v Ljubljani. Cena partituri 30 kr. — To delo je ponatis dveh zadnjih prilog „Cerkvenega Glasbenika“ in s tem je uže rečeno, da so vse skladbice, izmed katerih je zadnja zložena „sostavno“, dobre in vsega priporočanja vredne. Poleg tega so tudi praktične za naše navadne zборе in lahke; konečno tudi potrebne z ozirom na veliko število raznih pobožnosti v naši deželi.

Trinajst božičnih pesem za mešan zbor zložila P. Ang. Hribar in P. Hugolin Sattner. Cena partituri 50 kr. Založil Frančiškanski samostan, Tiskal. R. Milic. Uže lansko leto smo priporočali te lepe pesmi cerkvenim zborom, letos pa še enkrat z veseljem opozorimo na-nje vse one zборе, ki jih še nimajo na repertoiru. „Variatio delectat“ — in tukaj je res mnogo lepega gradiva zanimivo urejenega, da si more vsak po volji izbirati božičnih pesem za razne glase, za samospjev, dvospjev in zbor. Imeni gospodov skladateljev ste porok za popolno vrednost gledé na glasbeno in cerkveno stališče.

Pridana je listu 12. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjazda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.